

3. Eni Lidia. Tratatamentul conservator al inflamațiilor pulpare cu utilizarea preparatului „LitAr”// Anale științifice. Ed. X, V.4. Probleme clinico-chirurgicale. Chișinău, 2009. p 425-427;
4. Fală Valeriu, Burlacu Valeriu, Fală Valentina, Cartaleanu Angela, Burlacu Victor. BioR-terapia granulomului chistic// Anale științifice. Ed. VIII, V.4. Probleme clinico-chirurgicale. Chișinău, 2007. p 487-491;
5. Timcenco L., Rudic V., Cartaleanu A., Zagnat V. Unele aspecte imunologice în patologia parodontului// Tezele C.Ș. anuale, USMM — Chișinău, 1993. p 525;
6. Ursu E. Utilizarea în tratamentul parodontitelor cronice apicale a preparatelor de origine microbială// Tezele C.Ș. anuale, USMF — Chișinău, 1996. P 415;
7. Ursu E., Burlacu V., Cartaleanu A., Efras L. Unele aspecte comparative ale tratamentului reparativ al parodontitei cronice apicale// Tezele C.Ș. anuale, UIIM — Chișinău, 1998. p 180-181;
8. Hayashi T., Hayashi K., Maeda M., Kojima I. Calcium prirulan, an inhibitor of enveloped virus replication, from a blue-green alga *Spirulina platensis*. *Journal of Natural Products*, 1996, 59(1):83-3;
9. Jones J.A. carie: Prevention and Chemotherapy, (Review), *American Journal of Denntistr*, 1995, 8, 352-357;
10. Kapoor R., Mehta U. Utiliyation of beta-carotene from *Spirulina platensis* by rats. *Plan Foods from Human Nutrition*, 1993, 43(1):1-7;
11. Matsumoto S. Pharmacological Study of tooth formation and mineraliyation using a tooth germ cultivation system. *Nippon Yakurigaku Zasshi*, May, 1995, 105, p 331-343;
12. Shergill J.K., Cammach R. ESEEM studies of the iron-sulphur clusters of succinate dehydrogenase in *Arum maculatum* spadix mitochondrial membranes. *Biochimica et Biophysica Acta*, 1994, 1185(1):43-9;
13. Van den Bos T. Mineralization of alkaline phosphatase — complexed collagen implants in the rat in realtion to serum inorganic phosphata. *J. Bane Miner. Res. Apr.* 1995, 10 p 616-624.

RESPONSABILITATEA JURIDICĂ ÎN ENDODONȚIA STATELOR UNITE ALE AMERICII

**Valeriu Burlacu,
Angela Cartaleanu,
Victor Burlacu**

*Catedra Stomatologie
Terapeutică; FECMF*

Rezumat

Apelându-se la legile Statelor Unite ale Americii despre responsabilitatea juridică a stomatologilor endodontiști se face o paralelă între ele și acordarea serviciului endodontic de către medicii stomatologi care practică endodonție clinică.

Realizarea tratamentului endodontic în volumul indicat de „standartul asistenței” nu numai va păstra dinții tratați, dar și va proteja medicul de probleme judiciare pe cazul atitudinii iresponsabilității.

Prevenția încălcărilor de drept în endodonție, acordând atenție deosebită principiilor asistenței obligatorii, protejază pacientul de la stările riscante, asociate cu tratamentul endodontic.

Grad oarecare de risc prezintă orice procedură, însă la încălcarea principiilor de practică stomatologică normală (standartă) probabilitatea obținerii rezultatelor negative ca consecință iresponsabilității va crește. Prin urmare, principiul de bază a „Legii despre iresponsabilitate (SUA)” este direcționat la prevenirea a „astfel de complicații”.

Summary:

LEGAL RESPONSIBILITIES IN ENDODONTICS USA

The USA lows about endodontists' legal responsibilities have been examined and compared with the endodontic services rendered by dentists practicing clinical endodontics.

Volumul standart de asistență

Asistență completă endodontică, prin noțiunea de judecată, este socotită procedura de acordarea de către stomatolog a volumului de ajutor standart în conformitate cu cerințele juridice.

În calitate de standart juridic servește acel volum de ajutor, pe care medicul foarte atent și previzibil la acordat în situații asemănătoare și altă dată. Acest standart este foarte flexibil și permite variante individuale de tratament. Prin lege asistența obligatorie prevede acordarea asistenței minimale. Măsuri suplimentare, care măresc volumul ajutorului minimal și se apropie de asistența ideală, sunt laudabile, însă în aspectul juridic, nu sunt obligatorii.

Practica stomatologică standartă uneori nu corespunde practicii obișnuite. Tradiționalismul — este semnul practicii raționale, dar nu întotdeauna se prezintă ca

echivalentul ei. Prin urmare, acel tratament, care este oferit pacientului cu boală concretă, poate să nu corespundă unui ajutor argumentat și capabil efectuat. Frecvent, iresponsabilitatea poate fi nici nelegitimă, nici laudabilă.

Exemple de practică iresponsabilă obișnuită a stomatologilor din SUA pot servi: neîndeplinirea de majoritatea stomatologilor a filmelor R-logice, sterilizarea neadecvată a instrumentelor, nefolosirea Rubberdamului în endodonție, orientarea diagnostică doar după filmul R-logic panoramic și nu după tehnologii specifice a fotografiilor R-logice periapicale etc.

Acel medic, care se obligă să acorde o asistență endodontică profesională, trebuie să posede cunoștințe, pe care le posedă reprezentanții profesiei — deținătorii calificativului superior.

Standartul dat se aplică și în stomatologia generală, însă medicul este obligat să acorde ajutor, manifestând prin aceasta strădanie de intelect mare și profesionalism în acel grad prezentat de reprezentanții profesiei date în situațiile adecvate. Această regulă este inclusă în instrucțiunile pentru judecata juraților „Despre iresponsabilitatea profesională a lucrătorilor medicali”, primită în SUA.

În condițiile de uz casnic sub „asistența obișnuită” legea subînțelege: a). Lipsa calității înalte; b). Calitatea proastă sau medie.

Cum se menționează în descrierea acțiunilor iresponsabile, „ajutorul obișnuit”, are și noțiune juridică (de drept), care se deosebește, nu esențial, de la cea de uz casnic, ca exemplu, în culegerea Legiilor, ediția a IV (SUA), ajutorul obișnuit se determină: „așa volum de tratament, pe care obișnuit îl acordă medicii, care dețin o responsabilitate și previzibilitate mijlocie...adică acordă volumul de ajutor conștient”.

Standartul juridic a ajutorului obișnuit nu prevede calificarea medie a specialistului prin expresiile: superbuni și infrarâi sau supraexperimentați și infraexperimentați. „Nu putem întruni într-o clasă șarlatanii, specialiștii tineri, care nu posedă de practici, specialiștii cu experiență, care au lăsat practica, cei buni și cei excelenți și să determinăm semnul mediu între ei” (Legea SUA, ed. IV).

Măcar că standartul pentru profesional nu poate fi stabilit corespunzător specialistului de calificare înaltă, nimeni nu poate să fie specialist de nivel mediu, de oare ce acei, care prezintă un nivel mai jos de cel mediu, pot să rămâie competenți și calificați.

Prin așa determinare alogică jumătate din stomatologi automat vor fi apreciați printr-o notă mai joasă și apreciați în atitudinea juridică ca iresponsabili.

Asistența specializată

Aspecte estetice. Ne catând la faptul, că serviciul endodontic, juridic, poate fi acordat de fiecare stomatolog licențiat, fără o instruire specială ar fi absolut neetic el să fie numit specialist în endodonție.

Stomatologul de practică generală, care dorește să-și suplimenteze sau să se limiteze doar de practica endodontică, în aspectul etic i se va permite să se anunțe sau să se numească: Stomatolog genera-

list — care practică endodonția (și numai așa, se face aprecierea în SUA).

Excrocările

Nespecialistul în domeniul endodonției, care se prezintă ca endodontist sau medic, care sa specializat în domeniul endodonției, poate fi supus următoarelor responsabilități juridice:

1. Primirea plății pe calea excrocării sau prezentării sale false;
2. Introducerea conștientă în eroare.

Necătând la faptul, că stomatologul, care trimite pacientul la specialist, este de regulă, protejat de orice acțiune iresponsabilă care o poate comite specialistul, sunt situații când cel care a trimis va fi responsabil juridic, dacă trimiterea a fost realizată la un specialist incompetent în endodonție. Mai mult, decât atât, stomatologul care face trimitere va răspunde juridic pentru faptul erorii conștiente, dacă prin trimiterea la specialist, el la recomandat ca endodontist sau specialist în domeniul tratării canalelor radiculare și nu ca stomatolog de practică generală, care se ocupă și cu endodonția (SUA).

Acordul informațional

Își va avea doctrina sa, care insistă că pacientul să fie informat despre riscul posibil în tratamentul endodontic, caracterul tratamentului, variante alternative posibile și consecințe care pot apărea în lipsa tratamentului.

Doctrina se bazează pe principiul juridic, că fiecare om are dreptul să procedeze cu corpul său așa, cum el socoate necesar, independent de metoda rațională de tratament stomatologic. În așa fel, omul vârstnic cu mintea conștientă are dreptul de alegere: să ignoreze boala endodontică sau să deie preferință tratamentului după ce stomatologul i-a anunțat diagnoza, tratamentul recomandat și cel alternativ, i-a lămurit consecințele riscului, prognoza, și care pot fi consecințele neîndeplinirii tratamentului recomandat.

Tratamentul împotriva voinței pacientului după lege, poate fi efectuat numai în cazul, când el nu este juridic competent să primească o hotărâre conștientă de sinestătătoare (exemplu: copil imatur, cu handicap, pacient în stare de comă etc).

Acordul informațional servește în calitate de standard flexibil, care evidențiază urmările posibile în dependență de situația clinică până la și în timpul tratamentului. (exemplu cu instrument endodontic fracturat: la ce nivel radicular? Care pot fi urmările pe viitor, pentru ai permite pacientului să facă concluzii conștiencioase).

Refuzul medicului de efectuarea tratamentului

Dacă stomatologul a început tratamentul endodontic, juridic el va fi obligat să-l finalizeze, fără dependență de posibilitățile pacientului de a achita cheltuielile neprevăzute. Această cerință se va baza pe preambula juridică, că fiecare om care se străduie să izbăvească pe altă persoană de daună, este obligat conștiencios să finalizeze ajutorul său cu folos pentru cel ajutat. Cu alte cuvinte, dacă ne finalizarea tratamentului, pacientul va fi supus pericolului, medicul este obligat să îndeplinească măsuri conștiente curative, într-o preîntâmpinarea consecințelor periculoase.

Pentru ca, medicul stomatolog să nu fie acuzat în refuzul de a-și îndeplini obligațiunile profesionale, va fi necesar de menținut măsuri de precauție:

1. Juridic în SUA medicul nu este obligat să-și asume tratamentul tuturor pacienților și prin urmare, poate să refuze tratamentul pacientului, ne cătând la duritatea majoră sau prezența infecției. Dacă tratamentul se limitează doar cu asistența de urgență, este necesar obligatoriu, ca pacientul să cunoască că lui i se va realiza un tratament nedefinitivat, ci doar de urgență endodontică. În fișa pacientului se va face însemnarea: doar tratament de urgență. Tratament endodontic a dintelui definitiv va fi efectuat de alt medic.

Această înscrisătură va fi confirmată de acordul pacientului (în scris), exemplu:

Eu sunt de acord cu tratamentul de urgență a canalelor radiculare a dintelui meu Nr și sunt informat că: a). Tratamentul de urgență se efectuează, pentru facilitarea provizorie a durerii; b). Pentru prevenția în viitor a durerii și infecției, fracturii, abscesului sau pierderii dintelui este necesară o terapie de mai departe a canalelor radiculare.

2. Vom cunoaște, că juridic medicul nu este obligat să acorde asistență stomatologică pacienților tratați de el precedent, în cazul adresărilor noi sau de urgență, dacă tratamentul precedent a fost finalizat;

3. Pacientul poate să fie exclus din practica medicului din orice cauză, cu excepția celei rasi-ale, dacă tratamentul precedent început a fost finalizat cu succes. Orice altă complicație la pacient, cu excepția celei de la dintele tratat de medicul stomatolog precedent, poate fi refuzată tratamentului;

4. Nu va fi socotit refuz, cazul când pacientului i se recomandă să se adreseze după ajutor endodontic la alt medic, dacă pacientul aceasta va dori, mai ales în situațiile când asistența acordată de alt medic endodontist va fi mai calificată.

Despre toate complicațiile așteptate v-a fi necesar de informat pacientul!

Exemple de acord a pacientului:

„Eu ___ sunt de acord să mi se ofere tratamentul de urgență a canalelor radiculare a dintelui Nr., ca, posibil, să-l protejez de extragere. După acest tratament de urgență pentru înstrăinarea infecției va fi necesar tratamentul suplimentar a canalului radicular. Eu conștientizez, că dacă în decursul a câtorva zile ulterioare și până la ___ săptămâni tratamentul nu va fi realizat de medicul ___ sau alt stomatolog, după dorința mea, inflamația se poate reîntoarce sau prelungi și tratamentul de urgență a canalelor radiculare pentru păstrarea dintelui meu și sănătății generale va fi neeficientă.

Data: _____ (semnătura pacientului)“

Concluzie

Prin urmare, serviciul asistenței endodontice insistă cunoștințe profunde teoretico-practice într-o acordare înalt calitativă a măsurilor diagnostice, de tratament și prevenție, și poartă o responsabilitate majoră față de sănătatea endodontului și a organismului uman în întregime — responsabilitate civică și juridică.

Bibliografie:

1. Weichman, J. Malpractice prevention and defense, J. Calif. Dent. Assoc. 3(8): 58, 1975;
2. Cyerman V. United States Lines Co., 102 Col Rptr. 795: 498 P.2d 1041 (1972)